

1-21 სტრ., 4r

საქართველოსა მეფეთა ჰმთამომავლობათათჳს:
მისს მაღალ-მსველელობას ღენარალ ივან ლვოვიჩს ყიზლარის
კამენდანტს ჭროუნდორჱს, მე უღირსი ანტნი კათო=
ლიკოზი სრულიად საქართველოსა მოვახსენებ. მათგან
ბრძანებულისამებრ თხოვისა, რომელიცა დაღათუ მრავალ
განსაცდელ-შემთხვევისაგან დავიწყებით საჯელნი მეფეთა საქარ=
თჳწლოისათანი თვთო თვთოდ არღარა მახსოვან, მაგრა
სახელოვანთა მეფეთა საჯელნი, ანუ გარდაცვალებანი მეფეთა
გვართანი, და ანუ განყოფანი ნათესავთანი სამ-სამეფოდ ესენი
არიან, რომელნიცა ძველთა შინა მატთანეთა საქართვე=
ლოდსათა წარმიკითხავნ:

სიტყჳა პირჳწლი:

ქართლოსისაგან არს შთამომავლობა ყოველთა ქართუჳ=

ლთა:

პირველად ვიდრემე მამა ქართლისა, და ყოველთა მათ ქარ=
თჳწლთა ესე იგი ქართველთა, იმერთა კახთა და ჯავახთა, რომელთაცა
ყოველთა მათ ეწოდების ქართველი იყო ქართლოს: ხოლო ჰსწერენ წერილთ-მწე=
რალნი სომეხთა, და ქართველთანი, ვითარმედ ტომისაგან იაფეთისა, ყო=
ფად

ქართველთა, და სომეხთასა:

ამან აღაშენა პირველად ციხე არმაზისა, და დაემენა მუნ, და უწოდა
ციხესა მას ქართლი, და მიერთგან ეწოდა ყოველსა ქართლსა ქართლი.

1-25 სტრ., 4v

ხოლო ესხნეს ძენი ვიდრემე, რომელთა პირველი იყო მცხეთოს, რომელმან აღა=
შენა ქალაქი აღმოსავალით არმაზისა, შორის ორთა მათ მდინარეთა მტკვრისა,
და არაგვისა, და საჯელი დასდვა მას თვისი ესე იგი მცხეთა: ხოლო ძმათაგან
მისთა იშვნეს კახნი, და ჯავახნი, და ძისა მისისაგან იმერელნი, გური=
ელნი, რაჭველნი, რომელნიცა არიან იმერნი, ესე ყოველნი, და მთით
კერძო საერისთოთა არაგვისა, და ქსნისათა, რაოდენნიცა არიან ენითა ქარ=
თულითა მოუზარნი:

ხოლო უფლოს ძემან მცხეთოსისამან აღაშენა დასავალით მცხეთისა
ქალაქი, და სახელი დასდვა მას უფლის-ციხე, წიად-მდინარისა კლ=
დეთა შინა, რომელი არს მახლობელ გორისა, ვჰგონებ ვითარმედ ვერსითა
შვიდითა: აქადამ განმრავლდა ნათესაობა ქართველთა, ხოლო ერთისა ვის=
მე უფლოსისაგანისა ნათესავისაგან იქმნა რომელიმე ჰმთამომავლობა, რომელ=
თასა აქვნდათ არათუ საჯელი მეფობისა; არამედ მამასახლისობისა, და აქვნდა
შვილთა ქართლოსისთა პირველისა ქართველთა ყოველთა მამისათა მთავრო=
ბად, და იჯდა იგი მცხეთას ქალაქსა: ხოლო ამათ
მამასახლისთა ჟამთა-

შინა იყვნეს წმიდანი მამათ-მთავარნი, აბრაამ, ისაკ, და იაკობ, და დიდი-
ღთის-მზრახველი მოსე, და ყოველნი წწარ-მეტყველნი ვიდრე ჟამადმდე ალექ=
სანდრე მეფისა მაკედონელთასა, რამეთუ ესეოდენნი იმფლობლნეს ამათ ჟამნი,
ვითარმედ ყოველნი მამამთ-მთავარნი, და წინასწარმეტყველნი, და მეფობანი

სირიელთა, ესე იგი ასურელთა, სპარსთა და მაკედონელთანი ვიდრე მეფო=
ბადმდე რომაელთა გარდაიცვლანეს: ხოლო ალექსანდრემან სპარსეთით
მომავალმან ანუ მიმავალმან სპარსეთად, დაიპყრა ოდეს იგი ქართლი,
და დაუტევა მთავარი ერთი სახელით აზონ ასიათასითა მკედრითა, რომელნი
იყვნეს იტალიელნი, და თვნიერ თავადთა რაოდენნიცა აზნაურნი არიან საქარ=
თუჭლოსა შინა ყოველნი აზონის მკედართა არიან ძენი: და ესე ვიდრემე
1-23 სტრ., 5r

სიტყვად პირველი აქამდის:

სიტყვა მეორე:

ჭარნავაზისთვის მეფისა ქართლოსიანისა რომელი

იყო მეფე პირველი საქართუჭლოდსა:

იყო ვინმე ჭაბუკი საჯელით ჭარნავაზ ძე ერისმთავართა, რო=
მელი ზემო ითქვა, და დედა მისი იყო ასული დარიოს მეფისა სპარ=
სთასა, და აღზარდა დედამან მისმან ფარულად სპარსეთს შინა, მით რამეთუ
სპარსთაცა შინა მაკედონთა იყო მთავრობა, და ეშინოდა მათი, ნუ უკუჭ
დარიოსის ნათესაობისგამო არა რად ევენოს ძესა მისსა, და ეშინოდა აზონ=
ნისაგანცა, რამეთუ მამა და ყოველი სახლი ჭარნავაზისი აღისპო ალე=
ქსანდრეს მიერ და შემდგომად აზონის მიერ:

და ვითარ იქმნა ოცისა წლისა ჭარნავაზ, და წარმოვიდა სპარსეთით
და მოვიდა მცხეთად, არამედ ფარულად შიშითა აზონისათა, და ნადირობასა შინა
კლდეთა შორის ტვილისისათა იპოვნნა მრავალნი უნჯნი, და დიდროან=
ნი კერპნი ოქროსა, და ვერცხლისანი დამალულნი, ხოლო წარმოიხვნნა იგინი
და კერძოთა მეგრელთასა იყო ვინმე თავადი დიდი სახელით ქუჯი, მისცა-
მრწემი დაა თვისი ცოლად ქუჯის, და ლაშქარი შეიკრიბა უნჯიდა მით
და მოჰკლა აზონ, და დაიპყრა აფხაზეთიდან ვიდრე დარუბანდამდე, და მაშინ
მომკვდარიყო ალექსანდრე, და იწოდა მეფედ, და განაგო წესი მეფობისა
სპარსთა მეფეთა წესისაებრ, და ამან შეაწყო ენისა სინარნარეცა ქართული:
ხოლო მრავალნი მეფენი იშვნეს ნათესავნი ამისნი - მაგრა აღსწყდა ნა=
თესაობა ამისი, და ერთი ოდენ ქალი დაშთა, რომელსა მოჰგვარეს ქრმად
ქართუჭლთა, ძე სომეხთა მეფისა ნათესავისაგან სპარსთა მეფისა-
1-25 სტრ., 5v

საჯელით ადერკი, ჟამსა აგვისტოს კეისრისასა, და იქმნა ჭარნავა=
ზიანთა მეფობისა გარდაცვალება არშაკიანთად. და ესე ვიდრემე სიტყვა
აქამდის:

სიტყვა მესამე.

ადერკი მეფისათვის არშაკუნიანისა, და შემდგომად

ხოსროიანთა მეფეთა მირიანისა და ვახტანგ

პირველისათვის:

ამის ადერკის ზე || <note>|| მატეთ.....</note> იშვა უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, და ამან
ადერკი იმეფა ჟამადმდე გაიოს, და კლავდი კეისართა, და ამისგან ჰშთა=
მოვიდეს მეფენი, რაოდენნიმე, ვიდრე ჟამადმდე დეოკლიტიანე კეის=
რისა, და ჟამსა მას აღსწყდეს ძენი ადერკისანი არშაკიანნი, და ითხო=
ვეს ქართუჭლთა სპარსთა მეფისა ხოსროვისაგან ძე მეფედ, და მი=
სცა უმრწემესი ძეი თვისი მირიან მეფედ ქართუჭლთა, სპარსთა, და სომე=

ხთა მეფემან **ხოსრო**, და მოიყვანეს ჭაბუკი **მირიან** მეფედ ქართუჭლთა მე სპარსთა, და სომეხთა მეფისა ხოსროვისა, და მეფე იქმნა **მირიან** აფხაზთა, და შვილთა ზემო-თქმულისა ქართლოსისთა, და არა შეიცვალა გვარი მეფობისა, რამეთუ **ხოსროცა** მეფე მამა **მირიანისა** არშა=კიანი იყო; არამედ შეიცვალა საჯელი გვარისა, მით რამეთუ არ=შაკიანად, არამედ ხოსროანად იწოდნეს მეფენი ქართველთანი: ხოლო მეფე იქმნა სომეხთა ზედა უხუცესი ძმად **მირიანისა ტირდატ**, ამან უკვე **მირიან** ისმინა, ვითარმედ მეფე იქმნა **კოსტანტინე** რომს მე **კო**=სტა დიდისა, და ნათელ-ილო **სილივისტროსმიერ** რომაელთა პაპისა, და შემდგომად რაოდენთა არა ფრიად მრავალთა წელთა, მოვიდა ქალწული **ნონა**, და განანათლნა ყოველნი საქართველოდ შვილნი ქართლოსისანი, ნათლისა ჭემმარიტისა სარწმუნოებისათა, და თვთ მე=1-22 სტრ., 6r

ფემანცა **მირიან** ნათელ ილო, დაყოველთა ქართუჭლთა კელითა **ევსტათი** ანტიოხელ მამათმთავრისათა, რომელიცა აღრაცხილ არს **ევსტათი** იგი რიცხვთა შორის სამ-ას-ათვრა-მეტთა ნიკიელთა მამათასა:

ხოლო წმიდამან მეფემან **კოსტანტინე** ჟამსა ამის **მირიანისასა** ჰპოვა ცხოვრება ყოვლისა სოფლისა, პატიოსანი ჯვარი უფლისა **ღ**~თისა და მაცხოვრისა ჩვენისა **იესო ქრისტესი**. ხოლო ფერხისა სა=უფლოდსა ფიცარი ცხოველ-მყოფელისა ჯვარისა, და სამსჭვალნი საუფლო, რომელი არს დღეს სამეუფლოსა ქალაქსა **მოსკოვს**, რომელთა კათო=ლიკე ეკვლესიასა შინა არს **მოსკოვს**, წარმოუგზავნა ამას **მირიანს** კე=ისარმან კოსტანტინე:

ხ~ იშვნეს ამის **მირიანის** ნათესავისაგან რაოდენნიმე, რო=მელთაგანი არს **ვახტანგ** პირველი, რომელსა მგელ-ლომად საჯელ-ჰსდებენ სპარსნი, და ესე **ვახტანგ** იყო ჟამსა **თეოდოსი** პირველისა, და მისა მისისა **არკადისასა**: ამან **ვახტანგ** უწოდა ქართილისა კათალიკოზსა **კა**=თალიკოსი ბრძანებითა ანტიოხელისა პატრიარხისათა, რ~ იყო ყოველი საქართველოდ ჯელსა ქვეშე ანტიოხელისა პატრიარხისათა, ამანვე განჰყო საეპისკოპოზოებად სამეფო თვისი, და დაადგინა ეპისკოპოსნი, ათ=ორმეტნი ქართლს, ათორმეტნი ჯავახეთს, ორი იმერეთს, და ცხრა კახეთს. და ესე ყოველი ჯელის ქვეშე ჰყო **მცხეთისა**, და ყოვლისა სა ქართუჭლოდსა **კათალიკოსისა**. ამანვე მეფემან **ვახტანგ** აღაშენა ქა=ლაქი **ტფილისი**, ქალაქი **ნისანი**, გაღმართ ტფილისისა, ქალაქი **კალისი** ჩრდილოთ კერძო ტფილისისა, და ქალაქი **კასპი** აღმოსავლით 1-20 სტრ., 6v

კერძო უფლისციხისა, ამანვე აღაშენა ეკვლესია საკათალიკოსო **მცხეთას** საჯელსა ზედა ათორმეტთა მოციქულთასა:

ხოლო შემდგომად **ვახტანგისა** ჰშთამოვიდეს რაოდენნიმე მე=ფენი, და აღსწყდეს კ~დ. და ესე სიტყვა ვიდრემე აქამდის.

სიტყვა მეოთხე.

მეფეთათჳს დავითიან ზაგრატო=

ვანთა:

აქა უკვე ვიტყოდეთ მეფეთათჳს **ზაგრატოვანთა**, რომელნი

შემდგომად აღწევდისა ხოსროვანთასა, ესე იგი შვილთა მირიან, და ვახ=
ტანგისათა იქმნეს მეფედ. და რომლითა უკვე მიზეზითა ამით ვითარმედ მო=
იხრა რა იუდეა უესპასიანეს მიერ და ტიტესა, რომელნიმე ებრაელთაგანნი
ივლტოდეს ფარულად შვილნი ტყვეთაგან წარსხმულთა იტალიად ჰშთა=
მოსრულნი შვილთაგან კლეოპასთა, რომელი მოიხსენების სა~დთოსა ში=
ნა სახარებასა || <note>|| ლუკა. 29.</note> ლუკას მიერ, ესენი მოვიდეს იერუსალიმად
მოხრებულსა მას

ქალაქსა, და დემკვიდრნეს მზგავსად მწირთა ქალაქსა მას სამშობლოსა თვისსა
ხოლო ხედვიდეს რა მოხრებასა იუდიასსა, ვერ შემძლეთა ყოფისათა, რამეთუ
მკვიდრობდეს ქრისტეანენი ფ~დ უმრავლესნი იუდეანთასა, შვილთა მათ
ფარულად ლტოლვით მოსრულთასა, ჰყვეს განზრახვა, და წარმოვიდის
აღმოსავლად, და მოიწინეს დიდსა ერმანასა, რამეთუ მთავართაგან სომეხ=
თასა შეწყნარებლ-იქმნეს - მით რამეთუ გამოიკითხეს რა მათი იგი
1-23 სტრ., 7r

ნათესავობად, და ჰსცნეს ვითარმედ ტომისაგან დავით, და სოლომონ
მეფეთა ისრაილისათა იყვნეს, ხოლო ძმა ერთი მათგანი დაადგრა მუნ, და ექ=
ვსნი მათგანი წარმოვიდეს ქართლად, და ვითარ მოიწინეს ნისანად,
სამეფოსა ქალაქსა ქართჭლთასა, ჯერეთ არღა აღწევდილ-იყვნეს
მეფენი ხოსროანნი, და მეფობდა მაშინ სტეფანე, და მისგანცა შეწყა=
ლებულ იქმნეს ფრიად, და ნათელ-იღეს რამეთუ ებრაელთა ჰსჯულის
შემწყნარებელ-იყვნეს, მამულისა მათისა, და უხუცესი მათი სა=
კელით გურამ, მეფემან სტეფანე ამირ-სპასალარ-ჰყო, ესე იგი ლენე=
რალ-სიმუს-ჰყო, და სხვანი მიიქცნენ რომელსამე ადგილსა:

ხოლო გურამ დავითიანი ღენერალ-სიმუსი სტეფანე მეფისა იყო
კაცი ფრიად მჭნე, მეცნიერ წერილისა, და ფრიად მორწმუნე, და ჟამსა
მას საქართჭლოდ იყო შერთულ იმპერიასა ბერძენთასა, რომელი
იყო დიდი იუსტინიანე, და ცნობილიქმნა გურამ იუსტინიანეს-
მიერ, და მიემთხვივა პატივისა კურატ-პალატობისასა: ხოლო ჟამს ამას
განსდგნენ სომეხნი წმიდისაგან კათოლიკე ეკკლესიისა, და
ამისა

ჟამსა იქმნა მოქცევა აფხაზთა სარწმუნოებად ჰქმმარტისა ქრის=
ტეს ლ~თისა ჩვენისა ჰქრუმენტიოსვისმე მიერ იუსტინიანე კეისრისა სა=
ჭურისისა, რომელიცა ნათესავით იყო აფხაზი; რამეთუ ამა ჟამადმდე
აფხაზნი წარმართ-იყვნეს:

და გურამ იგი დღითი დღე წარმატებოდა წინაშე კეისრისა,
და მოკვდა სტეფანე იგი მეფე, და მეფედ იქმნა გურამ ქართჭლთა ყ~თა
და აფხაზთა ზედა ნათესავობისათვის საწ~წარმეტყველოდსა, და სიმჭნისა მისისა. და
ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

1-22 სტრ., 7v

სიტყვა მეხუთე.

მეფეთათვის გურამისაგან ჰშთამოსრულთა

დავითიან ბაგრატოვანთა:

და ვითარ ჰშთამოვიდეს, რომელნიმე მეფენი გურამისგან,
და განიყვნეს სამეფონი ორად, ესე იგი, რაოდენნიცა მრავალ გზის

მოხსენებულ-არიან აქა შვილნი ქართლოსისანი, ხვდა პირველსა და მეორესა აფხაზეთი, და ჟამთა ამათ შინა განთავისუფლდა, ჳელის= ქვეშეობისაგან ანტიოხელთა პატრიარხისათა კათოლიკოსი მცხე= თისა, და ყოვლისა საქართუწლოდსა იოანე ჟამსა მეექვსი= სა კრებისასა; ხოლო იყო მეფე ვინმე ქართუწლთა სტეფანე ძეთან გურამისთა, და ჟამსა ამისსა გამოსცხადნა ყოვლად უღმრთოდ მახხმედ:

შემდგომად მეფეთა რაოდენთამე აღჰსწყდა მეფეთა ქართუწლთა დავითიანთა ძეთა გურამისათა ნათესავობად და დაიპყრა საქ= ართუწლოდ აფხაზეთა მეფემან დავითიანმანვე ბაგრატ პირველმან, რომელი იყო ძეთაგან გურამისთა, და მის ბაგრატის გამო ეწოდა ნათე= სავთა მისთა ბაგრატოვან:

ხოლო ესეცა საუწყებელ-არს რამეთუ გურამის ჟამიდგან იწ= ყეს განმრავლებად ძეთა ქართუწლთასა სკოლათა შინა კოსტანტინუ= პოლისათა, და მოვიდეს ქართლად, და ჰქმნეს სკოლანი ენითა ბერ= ძულითა, და იწყეს თარგმანებად წერილთა, და შვილიშვილი ბაგ= რატისი დავით მესამე, რომელმან აღაშენნა საყოფელნი მოოხრებულნი 1-23 სტრ., 8r

საქართუწლოდსანი, უღმრთოთა მახხმედიანთა-მიერ გამოჰსჩნდა უძლე= ველად, და არღარა მონებდეს სპარსთა, არცა ბერძენთა; არამედ თავისუ= ფალ-იყვნეს მეფენი ქართუწლთანი, შვიდნი ვიდრემე მეფადმდე თა= მარისა. და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მეექვსე.

მეფისა დავით მესამისა აღმაშენებელისა

შემდგომთა მეფეთათჳს:

იყვნეს უკვე მეფისა დავით მესამისა შემდგომად მეფენი დიმი= ტრი ძე დავითისა, და ძენი დიმიტრისნი პირველი დავით, და მეორე გი= ორგი, რომელი იყო შვენიერ ხილვითა, და ახოვან გვამითა დიმიტრი- უკვე მოკვდა, და არა დაჰშთა ნათესავი მისი; ხოლო გიორგის ერთი უკვე ასული ჰყვა, რომელსა საკვირველი თამარ:

ამან უკვე გიორგი ცხოვრებასავე თჳსსა დაადგა გვირგვინი ასულსა თჳსსა თამარს, და აღიარეს ყოველთა ქართუწლთა, და აფხაზეთა მეფად, ხოლო იყო თამარ ოდეს დაადგა გვირგვინი მამამან ათორმეტისა წლისა, და შემდგომად ორისა წლისა მოკვდა მეფე იგი გიორგი ჭაბუკი, და დაჰჳ= ლეს იგი საფლავსა პაპისა მისისა-მიერ დავით მესამისაგან აღშენებულსა ფრიად შვენიერ გებულსა გაენათს:

მაშინ ჰსცხეს მეფედ თამარს ყოვლისა საქართუწლოდსა, და აფხაზეთი= სა ქალაქსა ქალაქსა წისანს, და შერთეს მას ქმარი, რათა არა უმკვიდრო იქმნას სამეფო მისი ძე ოვსთა მთავრისა სახელით დავით, რომელი იყო მის= ვე დავითიან-ბაგრატოვანისა ჰშთამომავლობათაგან ესრეთ; რამეთუ მეფე= ნი ვინმე იყვნეს ძმანი ორნი ამისვე სამეფოსანი დავითოვან ბაგრატოვანნი 1-26 სტრ., 8v

შვილთაგან მრავალჯერ მოხსენებულისა გურამისთა, პირველსა უკვე ძმასა

ეწოდა დიმიტრი, და მეორესა გიორგი. დიმიტრი უკვე იყო მეფედ; მაგრამ მამან მისმან გიორგი მიუღო მეფობა, და მე უკვე ესვა ერთი ყრმა მცირე მეფესა დიმიტრის, იგიცა მიჰსტაცა მამან მისმან გიორგი, და მისცა ოვსთა მთავარსა მზევლად: ხოლო მთავარი იგი ოვსეთისა იყო უშვილო, და მემკვიდრედ თვისსა შეიწყნარა ყრმა იგი, და მაშინ ოვსნი, და ყაზარდელნი იყვნეს ყოველნი ქრისტიანენი, და ამის ყრმისაგან იშვნეს მრავალნი ოვსეთსაშინა, ხოლო შემდგომად ამისსა მრავალთა წელთა მისცა და თვისი რუსუდან ცოლად მეფემან გიორგი მამამან თამარისმან მთავარსა ოვსთასა ბაგრატიონსა, ხოლო ჟამსა სიჭაბუკისასა დაქვრივდა ქალი იგი, და მოიქცა ძმისავე თვისისა საქართულოდ, და მიიყვანნა თვსთანა მე მაზლისა თვისისა ყრმად დავით ქმარი თამარისი, და აღიზარდა იგი, ხოლო ასულიცა თვისი გიორგიმ თამარ მისცა აღზრდად დასა მას თვისსა რუსუდანს: ხოლო რაჟამს იგი მეფე იქმნა თამარ, და ენებათ ქმარი მისთვის ქართულოთა, და აფხაზთა რათა არა უმკვიდრო იქმნეს სამეფო, მაშინ ძიება ჰყვეს, უკეთუ რომელიცა ჰპოვეს ვინმე ღირსი ქმრად მეფაჲსა მათისა, სთქვეს ვითარმედ ჰაბუკი ესე დავით, ნათესავი არს მეფეთა ჩვენთა ბაგრატიონთა, და კეთილ-ზრდილ, და მწნე, ამისი ჰყვეს გამორჩევა, და თამარცა ითხო საქმე ესე, და ჰქმნეს ქორწილი ვიეთა ჰშვენოდა სიმაღლისაებრ მეფობისა ქალაქსა ნისანს:

მრავალნი უკვე საკვირველნი ჰქმნნა თამარ, ვითარ იგი მოუთხრობენ მათიანენი მცხეთისა, და გაენათისანი, მრავალნი მძლავრნი, და ზვავნი მეფენი უცხო თესლნი დაამდაბლნა წინა-აღმდგომნი თვისნი. მრავალნი ეკლესიანი, და მონასტერნი აღაშენნა, და აღშენებულნი განამდიდრნა: ხოლო სომეხთა მეფენი, და აღვანიისანი ხარკსა მისცემდეს 1-24 სტრ., 9r

მას, და ჰყვა მკედრად განწესებულნი კაცნი ვითარ სამასი ათას 300000: ამისგან უკვე ერთისა ძისა, და ერთისა ასულისა კიდე, არა რა იშვა, და საკელი ძისა მისისა გიორგი: ხოლო ასულისა რუსუდან: ამან უკვე დაჰყო მეფობასა შინა წელიწადი ოცი, და ესრეთ მივიდა იგი წინაშე უფლისა, და იქმნა მე მისი გიორგი მეფედ წლისა ათ-შვიდმეტისა. და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მეშვიდე

შემდგომად გიორგი მეფისა რუსუდანისთვის

რომელი იქმნა მეფად, და მერმე დავით მე

ფისათვის ძისა რუსუდანისა, და დავით მე

ფისათვის ძისა გიორგი მეფისა:

მოკვდა გიორგი მეფე, და დაჰშთა ყრმად მცირე საკელით დავით;

ხოლო მეფე იქმნა რუსუდან და მისი, რომელიცა დაღათუ ჰშვენიერ მჰსგავსად დედისა თვისისა; გარნა არა საქებელ, ვითარ სანატრელი იგი დედად მისი: ამას უკვე რუსუდანს განუდგა თავადი ვინმე ქართლისა, და ვითარ ჰყო კვალი მონება მისივე, მისცა მზევლად თავად მან მან მედ თვისი, ხოლო იხილა რა რუსუდან მზევალი იგი ეტრფიალა მას; გარნა არა ისიძვა, არამედ ქმრად შეიყვანა იგი პალატსა თვისსა სამეფოსა:

ამისა უკვე მეფობასა შინა მრავალი ბოროტნი იქმნეს სამეფოსა შინა მისსა, და განრისხდა ლ~თი, და იქმნა მოოხრებად ყოვლისა ქართლისა სპარსთა-მიერ ლტოლვილთა თათართაგან. ხოლო თათარნი ამისა მეფობასა შინა დამპყრობელ იქმნეს პარსეთისა, და მრავალთა ადგილთა აზიასთა;

ხოლო იყო პირველი მათი ჩინგიზ, რომელი ყაენ იქმნა: ხოლო ჩვენ დავსდუმნეთ საქმეთათჳს რუსუდან მეფასთა, და ნუ განვაცხადებთ მას 1-26 სტრ., 9v

ვინადგან იყო ცხებული უფლისა და მართლ-მადიდებელ:

მოკვდა უკვე მეფა რუსუდან, და დაჰშთა ძე საჯელით დავით რომელ= საცა ჟამსა თჳსისავე ცხოვრებისასა ჰსცხო მეფედ: ხოლო თათარნი მეფობდეს მაშინ საქართველოსა ზედა, რამეთუ რუსუდან წარსწყმიდა თჳთ-მპყრობელო= ბად, და თათართა ძე გიორგი მეფისა, რომელი იყო ძმის წული რუსუ= დან მეფასი, საჯელით დავით, და ძე რუსუდანისი დავით, ორნივე ერთად მეფედ ჰყვეს, რომელთა სიგელნი სამეფონი იხილვებიან დღესა= ცა ქვემო-წერილნი ესრეთ, სიგელი ესე ძე დავითისაგან ქვემო წერილია, და ძე დავითისგან ქვემოწერილია: ხოლო დავით ძე რუსუდანისი ფრიად მორწმუნე, და ლ~თის მოშიშ იყო, გონიერ, და კეთილ-მსაჯულ, და სხვადა იგი დავით ესრეთვე: მაგრა ჟამსა სიბერისასა სოლომონს მიემსგავსა ძე იგი გიორგისი დავით:

ამათ უკვე თან-მოსახელეთა მეფეთა ფრიადი აქენდათ სიყვარული ურთიერთარს, გარნა კაცთა ბოროტთა შუა: ჰქმნეს ბოროტნი საეშმა= კონი სიძულილისა მიზეზნი, და რათა არა განგრძელდეს სიძულილი შორის ორთავე მათ დავითთა, ჰქმნეს განყოფად სამეფოთა, რამეთუ დავ= ითს ძესა გიორგისსა, ჰხვდა ქართლი, კახეთი, შირვანი, და ჯა= ვახეთი, რომელ არს სამთავრო ახალციხისა, და ყაზარდია, ოვსეთი, და ქისტეთი, რამეთუ ოვსეთი, და ყაზარდია დაიპყრა სანატრელმან თამარ, და ქისტეთიცა, და და ჯიქეთი ეგრეთვე თვარა ჟამადმდე თამარისა, არა იყო მეფეთა საქართველოსათა:

და ძესა რუსუდანისასა ჰხვდა იმერეთი, გურია, ოდიში, რაჭა, აფხაზეთი, სვანეთი, და ჯიქეთი: ხოლო თჳნიერ აფხაზეთისა რადცა ჰხვდა დავითს ძესა რუსუდანისსა ყოველივე საქართველო არს, და ეწო= დების ქვემოთ საქართველოდ, და ქართლსა, კახეთსა, და ჯავახე= თსა, რომელ-არს ახალ-ციხისა სამთავრო, ეწოდების ზემო საქართველო 1-24 სტრ., 10r

და ორნივე ესე ზემო, და ქვემო საქართველო, ქართველთა კათო= ლიკოსისა იყო ეპარხია; მაგრა სხვად სამეფოდ რა იქმნა ქვემო სა= ქართველო აფხაზეთისა კათალიკოსისა იქმნა ეპარხიად:

ხოლო საუწყებელ-არს ესეცა, რამეთუ მისაგან რუსუდანისა არიან მეფენი იმერთანი, და მისაგან გიორგისა არიან დღეს რუსთა იმპერიასა შინა მყოფნი ძენი ქართველთა მეფისანი, და დღეს მყოფ= ნი ქართლსა, და კახეთს მეფენი ძენი კახთა მეფისანი:

მერმეცა საუწყებელ არს ესეცა, რამეთუ ჟამსა ერთმეფობისასა იყო სამეფოდ ქალაქად მცხეთა; მაგრა ვინათგან მიჰსცვალა სანატრელმან

მეფემან ვახტანგ პირველმან ნისანს, და ტფილისს ქალაქი სამეფო, იქმნა სამეფო ქალაქად ნისანი რომელა გაღმართ ტფილი=სისა, აღმოსავალით, რომელსა დღეს მოოხრებულსა მას მონდორსა ეწოდების ავლაზარი, და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მერვე:

რუსუდანის ძის დავით იმერთა მეფისა

მეთა თვს, და საქმეთა მა=

შინდელთა:

საუწყებელ ვიდრემე არს ესე, რამეთუ შემდგომად დავით მეფისა ძისა რუსუდანისა, რომელა მამა იმერთა მეფეთა, არღარა ჰმონებდეს შვილთა დავითისთა მთავარნი ოდიშისა, რომელსა წოდებულ ჰყოფენ დადიანად, და მთავარი გურიისა, რომელა გურიელი, არცაღა აფხაზნი არცა სვანნი, და არცა ჯიქნი: არამედ თვსთვსად იმთავრნეს, პირველნი მათ შორის მყოფნი თავადნი, ხოლო აფხაზნი, და ჯიქნი მოჰსდრკეს უჰსჯულოებადცა; გარნა მხოლოდ იმერელნი ჰმონებდეს, დაღათუ რაჭველნიცა, არამედ 1-26 სტრ., 10v

რაჭად არა სამთავრო არს; არამედ მისივე იმერეთისა ნაწილი არს: ხოლო მეთა დავითისთა ძისა გიორგისთა ჰმონებდეს ყოველნი ქართუზელნი რაივეცა ჰხვდა გარნა არღარა ყაზარდელნი, არცაღა ოვსნი, და არცა - ქისტნი:

მრავალჯერ უკვე განრისხდა ღთისი საქართუზლოსა-ზედა, უკეთურება=თათვს ქართუზლთათა, მაგრა ოდეს მიიქციან ღთისა მყის შეწყალებულ იქმნიან, მსგავსად ისრაელთა ერისა, ვითარცა მოგვეთხრობის წიგნთაგან

<note>რიც:11.17:

ისონავ. ზ.2.

მსაჯ. 6.7.

მეფე. 19. 33.

ნაშთ. 32.2.

ისაია. 37.3

</note> მოსესთა, ისო-ნავესთა. მსაჯულთა, მეფეთა, ნაშთთა, და წინასწარმე ტყველთასა: ხოლო ჰმონებდეს მეფენი ქართუზლთანი თათართა ნათესა=ვთა ჩინგიზისათა, და მეფენი იმერთანი კეისარსა, და უმეტესი უკვე მშვი=დობაჲ აქვნდა ყე იმერთა მეფეთა, და იცხებდეს ეკლესიასა ქუთათის=ისასა, და სამეფო ქალაქ მათდა იყო ქუთათისი:

ნუ დაუტევებთ უკვე გიორგი მეშვიდისა სახელსა, რომელი იყო მეფე ქარ=თველთა, რომელიცა ღირს-მოწსენებისა არს: ესე უკვე წოდებულ ვარსკვლავად განთიადისა მატიანეთაგან ქართლისათა, მით რამეთუ ფრიადსა უკეთურებისა ღამესა შინა იყვნეს მე ფობადმდე მისსა ქართველნი მეფენიცა, და მთავარნი; მაგრა აღმოიჭვირვარა გიორგი ვარსკვლავმან განთიადისამან, განანათლა ღამე იგი სიბოროტისა და მერმელა მზემანცა სიმართლისამან განანათლა სამეფო მისი: ხოლო უკეთურებასა რა ვიტყვი, არა თუ სარწმუნოებისაგან ჭემმარი=ტისა განსვლასა ვიტყვი; არამედ ბოროტთა საქმეთა: გარნა ამისა მეფო=ბისა შინა დაჰსცხრეს ყოველნი იგი კაცნი უკეთურნი, სიბოროტეთაგან მათთა,

და იქმნა შეცვალეა კეთილ-მადრიელად:

და მეფობასა შინა მისსა იყვნეს კვისარნი ბერძენთანი ჰალეოლოღნი, ეგ=რეთვე მეფობასაცა შინა მამისა მისისასა: ხოლო რომაელთა, და ბერძენთა შორის იყო გან ყოფილებაჲ ჟამსა მას არა ახალი, არამედ ჯერეთ არღა ქმნილ-იყო კრებაჲ ჭლორენცას. და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

1-25 სტრ., 11r

სიტყვა მეცხრე

მეფეთა თუს ქართლისა, და კახეთისა, და მათისა

გვარისა, და მეფისათუს ბაგრატ მეოთხისა

და საქმეთა მაშინდელთა:

არა საიჭველ სადამე არს შემდგომად გურამ დიდისა შეცვალეაჲ გვარისა მეფეთა ქართლისა, და კახეთისათა, არამედ მისვე დავითის, და გუარამის ძირთაგან არიან რტონო ხისა კეთილ-სიტყვიერისა ბაგრატისნი, უცვალეებლად-დაღათუ იცვალა შემდგომად თამარის ასულის რუსუ=დან მეფისა გვარი; არამედ იმერთა მეფეთა ოდენ განისაკუთრეს შეცვალეა იგი და იგინიცა შემდგომად ერთისა ცვალეებისა არღარა აღჰსწყდენ; არამედ მისვე რუსუდანიისთა არიან ძეთაგანნი:

უწყოდენ უკვე მაღალ მსვლელობამან თქვენმან, უკეთუ არა მიჰყო=ბდეს მე აღვირი თქვენისა მორჩილებისა, დუმილი შემიჰყრობს აქა გულვე ბადთათუს მოსათხრობელთა — და ვერ დამჰყრობელ ცრემლისა ვარ თქმადთათუს; გარნა ვინადგან ითნებს თქვენი ეგე მაღალმსვლელობაჲ საქართველოსა მე=ფეთა ტომთა განყოფათათუს, და პროვინციათა-თუს საქართველოსათა შემეცნე=ბისა ესე არა დაიტყვების:

იყვნეს უკვე შემდგომად გიორგი მეშვიდისა მეფენი ძეთაგან მისთა, რაოდენნიმე, დაღათუ არაფრიად მრავალნი, ხ~ იქმნა მეფედ ბაგრატ მეოთხე და ჟამსა უკვე ბაგრატისსა მოიძულა ლ~ თმან ნათესავი ქართველთა, რამეთუ მრავალ ჯერ იქმნა მოხრება საქართველოსა; მაგრა ესე ვითარი არაოდეს, რამეთუ უღმრთომან ლანგ-თემურ ჰყო საკვირველი მოხრებაჲ, რომელი არასადა სმენილ არს:

მოიწია რა უკვე მძლავრი იგი, პირველად ქალაქი იგი სახელოვანი სადა იცხებდეს მეფენი, რომელ-არს ნისანი, ტფილისი, კალისი, და მა=1-26 სტრ., 11v

= ნისი, მცხეთა, კასპი, გორი, ურბნისი, და ყოველნი ქალაქი ქარ=თლისანი, ეგრეთვე კახეთისანი, ყოველნი, და იმერეთისანი ბრწყინვა=ლე იგი ქალაქი ქუთათისა, სამეფო ქალაქი იმერთა ყოვლითურთ აღაო=ხრა, და ესე ყოველი ლანგ-თემურის-მიერ ცეცხლითა აღისპო:

ხოლო ერთი უკვე საქმე ახალი შემოიღო ყ~დ უმღრთომან მან რამეთუ ტყვისა წარყვანებაჲ ჰქმნა არცა ერთისა; არამედ მოასხიან რა სიმ=რავლენი მრავალთა ბევრთანი, მამანი, და დედანი, ჭაბუკნი, და ჭაბუკანი, ყრმანი, და ყრმანი, მღვდელნი, დიაკონნი, სამღვდელოთაგანნი, და მო=ნაზონნი ყოველნი ეკლესიად მოასხიან, და დასწვიან ეკლესიასა შინა: ხოლო უკანასკნელ მოაგონნა მამამან მისმან ეშმაკმან ესეცა, რამეთუ თუ სადა=მე ცხოველ-მყოფელსა ჯვარსა შეურაცხყოფდის ვინ, განარინიან, და მრავალთა ვჰგონებ ვითარმედ მილიონისა უმრავლესთა დაიდგეს გვირგვნი

წამებისა:

ხოლო დიდი იგი ეკკლესია მცხეთისა, რომელი აღაშენა მეფემან ვახ= ტანგ პირველმან, რომლისა იყო გებულ კამარანი, და სვეტნი მარმარილოსანი და იატაკიცა მარმარილოდსა, ჯერეთ მოჰსწვა ცეცხლით ბილწმან, და მერმე ძირითურთ აღმოფხვრა იგი, და სხვა || ნაბუზარდან იქმნა სახლსა ზედა ღთისასა, და ყო= ველნი საეპისკოპოსონი ეკკლესიანი, და მონასტერნი ქალაქთა, და უდაბნო= თანი, სრულად დააქცივნა ძირითურთ, და არცა ერთი ეკკლესია განერა აღუფხვრელად ჯელთაგან მისთა, თჳნიერ ეკკლესია ბოდბისა, რომელი მაშინ მონასტრად იყო, სადა მდებარე არს გვამი განმანათლებელისა ჩვენისა წმიდი= სა ქალწულა ნონასი — და ესე დაჰფარა ღთმან; რამეთუ მძლავრთაცა ემ= ინისთ ზოგჯერ სიწმიდეთაგან, და იფარა სიწმიდე იგი მაშინ ვითა || იერე= მias მიერ დამალულნი სიწმიდენი:

მრავალნი უკვე ბრძოლანი აჩვენეს მაშინ ქართველთა ლანგ-თე= მურს; რამეთუ მეფე ბაგრატ ფრიად მკნე-იყო ბრძოლათა შინა, ხოლო შე= 1-23 სტრ., 12r

მდგომად ვერ განერა მეფეცა, არამედ ბრძოლასა შინა აღჰსწყვიდეს ლაშქარ= ნი მისნი, და თვთ შეიპყრეს მეფე, და წარიყვანა იგი ცოცხალი უღმრთო= მან ლანგ-თემურ - ხოლო დედოფალი ცოლი ბაგრატისი, და ძეა ყრმად გიორგი განერნენ მცირეთა ვიეთმე მკველითა, და რაოდენითამე კაცითა საერისთოსა შინა, და ეგრეთვე კათალიკოსიცა სამოილ განერა მცირითა ვიეთმე სამღვდელოთა კაცითა:

ხოლო ვითარ მოიწია უღთო იგი შირვანად, განუტევა მეფე იგი ბაგრატ ცოცხალი, და მიჰსცა მეფობავე მოოხრებულისა მის სამეფო= ძსა, და თვთ წარვიდა სპარსეთად:

მაშინ არცაღა ერთი სოფელი, არცა დაბაკი, არცა სახლი სადამე არცა ეკკლესია იპოებოდა ქართლსა შინა, თჳნიერ საერისთოთა არაგვ= ისა, და ქსნისათა; ხოლო თუ სადამე მორჩნენ დაურღვეველად ეკკლესია= ნი იგინი, რომელნი პირველ აღოხრებულ, და უშენ იყვნეს: ხოლო მო= კვდა უკვე მეფე ბაგრატ მწუხარებისა მისგან დიდისა, და არავინ უწყის სადა დაჰფლეს იგი; რამეთუ მცხეთა მოფხვრილი იყო, და ყოველნი ეკკლესიანი დარღვეულ იყვნეს — და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მეათე.

მეფისათჳს გიორგისა მისა მეფისა ბაგრატ=

სა, და შემდგომად ამისსა მეფისათჳს

ალექსანდრე დიდისა:-

შემდგომად || <note>|| 1.მაკ. 1. 33.</note> ანტიოხოს მეორისა, უმღთოდსა მის ლანგ-თე= მურისაგან მოოხრებისა იქმნა მეფედ გიორგი ძე ბაგრატისი, გარნა საჯელით ოდენ მეფე; რამეთუ არა რაჲ აქვნდა მას სამეფო, არცა იცხო 1-25 სტრ., 12v

მან, და მოკვდა იგიცა ჟამსა სიჭაბუკისასა, და დაშთა ყრმად მცირე, რომელა ალექსანდრე პირველი, ხოლო იყო რა რვისა წლისა უწოდეს მეფედ — და იყო აღოხრებულ ქართლი, ჯავახეთი, კახეთი, შირვანი, და სადაცა ვინ თუ სადამე განძრომილ-იყო, ჰშთამოვიდეს მთით და იწყეს შენება დაბათა:

ხოლო სანატრელი იგი დედა მისი დედოფალი აღზრდიდა ალექსანდრეს მეცნიერებასა საღთოთა წერილთასა, და მოჰგვარა მას კოსტანტინუ-პოლოთ მომღვარი ვინმე კაცი ლთის მეტყველი, და დაისწავნა ალექსანდრე კნინა და ზეპირ ყოველნი საღთო წერილნი, და ყოველი სიმგრგვლე გარემისა მეცნიერებისა: და ვითარ იგი იქმნა ოცისა წლისა მეორემან || <note>|| ნემია 2.18.</note> ნემია იწყო

ზღუდეთა ქალაქისათა დარღვეულთა განახლებაჲ, და სახლთა სამეფოთა, მაგრა ვერღარა აღაშენა სახელოვანი ნისანი ქალაქი; არამედ ტფილისს მიჰსცვალა ქალაქი სამეფოჲ, და ყოველნი ეკკლესიანნი რაოდენნიცა საეპისკოპოსონი, ანუ მონასტერნი, მოეფხვრნეს უღმრთოსა ლანგთე მურს ყოველნივე აღაგნა, და განაახლნა, და ჰყვის ენკენია დიდი, რომელიცა ეკკლესია განაახლის:-

ხოლო თვთ იგიცა ეკკლესია დიდი მცხეთისა აღაგო მეორემან || <note>|| 2. ეზრა. 3.2.</note> ზორაბაბილ, და ჰყო ენკენია დიდი პირველსა ოკდომბერსა, რომელიცა

დღეინდელად დღედმდე ჰგიეს, ყოველსა საქართუჭლოსა შინა დღესასწაულად დიდად - ხოლო სოფელნი და ქალაქნი ყოველნი აღაშენნა; რამეთუ ფრიად მკნე იყო იგი ბრძოლათა შინა, და მსგავსად დავითის მამისა მისისა შეადრწუნნა უცხოთესლნი, რამეთუ მრავალგზის ებრძოლა მათ მკვიდრთა სპარსეთისათა, და რომელიცა აღიღის ქალაქი, და წარმოიღოს ნატყვენავი, და წარმოასხნის დედაწულითა ტყუწნი, და რაჟამს მივიდის სამეფოდ თვსად მისცის მკედართა თვს ხუთი, და თვთ აღიღის ერთი, და მიათვს წმიდათა ეკკლესიათა, ხოლო ტყვენი იგი არცაერთი 1-23 სტრ., 13r

განისყიდებოდა; არამედ სადამე სამეფოდ აღიყვანიან თვსთა ქალაქთა, და სოფელთა დაასახლებდიან მშვიდობით — და უკეთუ თავადთათვს თვსთა სოფელთა უბრძანის თავადთა მათ დასახლებაჲ, და რაოდენნი მკედართა ჰყვანდიან ფასი მეფისაგან მიეცემოდის, და ქალაქთა, და სოფელთა მე ფისათა დაასახლებდიან:

ორმოც წელ უკვე იმეფა საკვირველმან მან, და არცა ერთი სა ნახევრავისა მიმღებელ იქმნა გლეხთაგან, და ჟამსა მეფობისა მისი სასა ვერცა თავადნი მიიღებდეს რასამე გლეხთაგან თვსთა; რამეთუ ახალშენ-იყო მაშინ სამეფო მისი, და ჰსწადოდა ფრიად, რათა აღაშენოს ქართლი: ხოლო ყოველი მისი ათისაგან ერთი გლახაკთა მიეცე მოდა. და ამით || <note>|| ფსალ. 88.</note> ვითარცა მზე საყდარი მის დადგა წინაშე ღმრისა, დაიპ=

ყრა აფხაზეთი, და იმერთაცა სამეფოჲ, და ყოველი რაოდენიცა განყოფადმდე აქვნდაყე საქართუჭლოსა მეფეთა, და ყაზარდიაცა, ოვსნი, და ქისტნი, და მახლობელნი აფხაზნი, ჯიქნი, და მახლობელნი იმერთანი სვანნი, და იქმნა ერთ-სამეფოდ, ვითარცა პირველ მამათა მისთა აქვნდა:

და ვითარ იგი იქმნა ორმოცდა რვისა წლისა, ალექსანდრე დიდი, მოუწოდა ძეთა თვსთა, რომელთა პირმშოდ მონაზონ იყო სახელით დავით, და ვახტანგს უკვე მისცა, რომელი იყო ძე მეო=

რე, აფხაზეთი, ჯიქეთი, სვანეთი, ოდიში, გურია, და ყოველი სამეფოდ იმერთა მეფეთა, და უწოდა მეფედ: დიმიტრის ქართლი ჯავახეთი, ოვსეთი, ყაზარდია, და ქისტეთი, და უწოდა მეფედ: და უმრწემესა ძესა გიორგის მისცა კახეთი, ჴერეთი, რომელსა შინა 1-23 სტრ., 13v

არს ჴარი, და კაკი, მცირენი თემნი, და შაქისი სადა ჰმსთავრობდა აქამდე აჯიჩალაზი, და შირვანი რომლისა დედა ქალაქ არს შამახია, და არა უწოდა მეფედ; არამედ მთავრად, და მოუწოდა მთავართა სამეფოსა თვისისათა ყოველთა, და ესრეთ მიათვალნა იგინი ძეთა თვისთა, და დასდვა მაშინ ყოველსა სამეფოსა ძეთა თვისთასა სულსა ზედა ნახევარი მარჩილისა, და სხვაჲ არა რად; ხოლო ძესა მას თვისსა პირ-მშოსა მონაზონსა დაჲ= ითს მისცა კათოლიკოსობა მცხეთისა, და ყოვლისა საქართუჭლოდსა, და თვთ მონაზონ იქმნა, და საჯელ-იდვა ათანასი, და განბრწყინდაცა ღვაწლი= თა მონაზონებისათა, და ესრეთ მივიდა მრჩობლითა გვირგვინითა წინაშე უფლისა:

ხოლო ჟამსა მეფობისა მისისასა იქმნა კრებაჲ ჭლორენ= ცისა, და ჟამსა დასასრულსა მეფობისა მისისასა აღიღეს კონსტანტინუპო= ლი თურქთა — და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მეთ-ერთ-მეტე:

მეფისა ვახტანგის-თვს მისა მეფისა ალე=

ქსანდრე პირველისა და საქმე=

თა მაშინდელთა:

ალექსანდრე პირველისა ძეთა ვიტყოდეთ განყოფასა ესრეთ-იქ= მნა რა მეორე ძე ალექსანდრესი ვახტანგ მეფედ იმერთა, აფხაზთა, და სხ= ვათა, რომელი ითქვა, მოკვდა უკვე უშვილოდ, და არღარა აღწყვეტილ იყვნეს ძენი რუსუდანიისნი, რომელა მეფენი იმერთანი, და სამეფო მათი დაიპყრეს მათვე, და აფხაზეთიცა ეგრეთვე, და ოდიში, და სხვანი თვს= თავე მთავართა დაიპყრეს, რომელთა აქვნდა ალექსანდრესა-მდე პირვე= 1-25 სტრ., 14r

ლისა: ხოლო დიმიტრი მეფე ქართლისა ძე მესამე ალექსანდრესი, და გიორგი მთავარი კახეთისა ჰმონებდენ მეფესა სპარსთასა. და განი= ყო სამეფო ორად, მაგრა ჯავახეთი, რომელა პროვინცია ახალციხ= ისა დიდით მთავრითურთ თვისით ჰმონებდეს მეფესა დიმიტრის:

მონაზონ უკვე იქმნა მეფეცა დიმიტრი, და უწოდეს-

დამიანე, და მეცა მინახავნ ხატი მისი მონაზონებისა სახითა, რამეთუ სადაცა მე ვიმყოფებოდი მონასტერსა შინა მრავალ მთისასა, მუნ აღა სრულა სრბაჲ ცხოვრებისა თვისისა, და იქმნა ძე მისი კოსტანტინე მისწილ მეფედ; ხოლო მოკვდა გიორგიცა მთავარი კახეთისა და იქმნა მისწილ მთავრად კახთაზედა ალექსანდრე ძე მისი, და უწო= დის კახთა მაშინ მთავარსა თვისსა მეფედ: ხოლო მოკვდა მეფე კო= სტანტინე, და მიიღო მეფობა ძემან მისმან დაჲვით, რომელსა მშვი= დად საჯელ ჰსდებენ, და ესვა ძმა, რომელსა ეწოდა ბაგრატ, და მოკლა ალექსანდრე მეფე კახეთისა ძემან მისმან გიორგი, რომელსა ჰავ= გიორგიდ საჯელსდებენ, და იქმნა მისწილ მეფედ, და დააბრმო ძმა=

ცა თვის დიმიტრი - და თვთ ჰავ-გიორგი მოიკლა სიბოროტეთა, და ავაზაკობათა შინა ქართუჭლოთა-მიერ:

მოკვდა უკვე ქართლისა მეფე დავით მონაზონ-ქმნილი, და მეფე იქმნა მისწილ ძე მისი მეფე ლუარსაბ - და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მეათორმეტე:

მეფისათვის ლუარსაბ კლისა, და შდ ძისა მისისა სიმეონ კლისა და ძისა ამის მეფისა გიორგისა:

ლუარსაბის მეფობისა დასაბამსა იყო ფრიად მძლავრობა სპარსთა სახარსთა ზედა; გარნა ლუარსაბის მეფობისა შინა ვერღარა 1-25 სტრ., 14v

მძლავრობდეს რამეთუ სხვა ვინ გედეონ იქმნა სპარსთა ზედა ლუარსაბ ვითარიგი || გედეონ მადიამსა ზედა: ხოლო აქა დამადუმებს მე სიმენე ლუარსაბისა, და მაცხოვრად ერისა თვისისა მოცემად მისი, ღთისა მიმართ რამეთუ თუსადამე ვიტყოდე სიმენეთა ლუარსაბისთა განვრცნების წე=რილი, და თუ სადამე ვჰსდუმენე, არა ღირს დუმილით თანაწარსვლისა არნ სიმენენი მისნი:

ხოლო ესე უკვე ვჰსთქვათ მისთვის, და ჭემმარიტი ვჰსთქვათ; რამეთუ მოთხრობად ლუარსაბის სიმენეთა ყოვლითურთ მსგავს არს ჭემმარიტად მაკაბელისა იუდაიას სიმენეთა, და სიკვდილიცა მაკაბელისა || იუდაებრ მიიღო ბრძოლათა შინა უცხო თესლთაგან, მიშურნეობასა შინა, არათუ აჩრდილისა ჰსჯულისა, არამედ ჭემმარიტისა სარწმუნოებისა ქრისტეს ღთისა ჩვენისა:

ხოლო მოკვდარა დაწყლული მეფე ლუარსაბ, რომელმან აროდეს ჰმონა, და არცა ამონა სამეფოდ თვისი სპარსთა. მეფე იქმნა ძე მისი სიმეონ პირველი, მის წილ, ხოლო კახთა ზედა იყო მამა შინ ლეონ დიდი ძე ჰავ-გიორგისა, რომელმანცა მოჰკლა მამა თვისი, ხოლო იმეფა სიმეონ არა მშვიდობით უცხო-თესლთაგან, და უკანასკნელ ბრძოლასა შინა - თურქთა წარიყვანეს ტყვედ კონსტანტინო პოლის, და მიიცვალა მუნ. და იქმნა ძე მისი გიორგი მეფედ მისწილ. ამისსა მეფობასა დაიპყრეს თურქთა ქვეყანა ჯავახეთისა - და უარ-ჰყვეს, და დაუტევეს თვთ მთავარმან ჯავახეთისამან, და სამთავრომან მისმან უფალი ჩვენი იესო ქრისტე, და იქმნეს მახმედიან - ხოლო იყო კახთა ზედა მეფედ ალექსანდრე ძე ლეონ დიდისა:

მოკვდა უკვე გიორგიცა მეფე წამლითა შაკაბაზისათა, 1-23 სტრ., 15r

და იქმნა მისწილ მეფედ ძე მისი ლუარსაბ მეორე - ფრიად ჭაბუკი ჰასაკითა, ხოლო მოიკლაცა ალექსანდრე მეფე კახეთისა ძისა თვისისა კონსტანტინეს მიერ, და იქმნა უკეთური იგი კონსტანტინე მეფედ მკვლელად მამისა და ძმისა თვისისა გიორგისი, და მიემგავსა იგიცა საქმეთა ჰავ-გიორგისთა პაპისა თვისისათა - ხოლო მოიკლა თვით იგიცა უმღლო კონსტანტინე კახთა მიერ და და ესრე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მათ სამ-მეტე:

კახთა მეფისა ალექსანდრე მესამესთვის, და მაშინდელთა

ქმნილთა საქმეთა:

ვხსთქათ რა უღმრთოსა კოსტანტინეს მიერ მოკლვად მამისა თვ=სისა მეფისა ალექსანდრე მესამისა, და ძმისა თვისისა გიორგისი, და მოკვლაცა მისი კახთაგან; მეფე იქმნა შემდგომად უღმრთოსა კოსტანტინესა, თეიმ=ურაზ პირველი კახთაზედა, ხოლო ესე, თეიმურაზ ძის-წული იყო ალექსან=დრესი, მისაგა თვისისა მოკულულისა, და ძე კახთა მეფისა დავითისი: ხოლო მამამან ამის თეიმურაზისამან, დავით ძემან ალექსანდრე მესამი=სამან მიუღო მეფობად, კახთა მამას თვისსა ალექსანდრეს სიცოცხ=ლესავე შინა, და თვთ იქმნა მეფედ - ხოლო არა ჰყოვნა საჰსჯელმან საღმრთომან, და მოკვდა მეფე კახთა დავით, სიცოცხლესავე შინა, მამისა თვისისასა - ხოლო მეფე კახთავე იქმნა ალექსანდრე, და შემდგომად სიკვდილისა ალექსანდრესა, და უკეთურისა მის კოსტან=ტინესსა, მეფედ კახთა იქმნა თეიმურაზ პირველი: ხოლო ჟამსა მას იყო ქართლისა ლუარსაზ მეორე:

მოიწია უკუჲ უღმრთო შაჰაბაზ მეფე სპარსთა კახეთსა

1-25 სტრ., 15v

ზედა, და მოაოხრა კახეთი, ვითარცა ლანგთემურ, ეგრეთვე სახედ ამან და სოფელნი, და თვთ ყ~დ შვენიერი იგი ქალაქი გრემი - სადაცა მეფო=ბასა განაგებდეს მეფენი კახთანი, გარდაასახლნა სპარსეთად, ვითარ=ცა ჰყო || <note>|| 4 მეფეთა. 24. 14</note> ნაბუქოდნასორ იერუსალიმსაზედა და იუდეასსა, და

ლუარსაზ მეფე ქართლისა წარიყვანა ასტრახათად, და მოჰკლა მუნ მოშთობისა მიერ. ხოლო ლუარსაზს არა ესვა ძე არცაღა ძმა, და აღჰსწყდა მეფისა სიმეონ პირველისა ნათესავობად:

მაშინ ქართველთა წინააღმდეგად სპარსთა მეფისა —

ჰყვეს მეფედ ქართლისად, მეფე კახთა თეიმურაზ პირველი, მით რამეთუ ცოლი თეიმურაზისი, და იყო მეფისა ლუარსაზ მეორისა და ჰსცხეს მეფედ ტფილისს, გარნა არა თავს იდვა ესე მეფემან სპარ=სთამან; არამედ წარმოგზავნა ქართლსა ზედა ლაშქარნი უთვალავ=ვნი, და მოვიდეს მდინარესა ზედა ალგეთისასა: ვინაჲცა ქართველთაცა შეეკრიბნეს ლაშქარნი, ვითარ ოც-და-ოთხი-ათასი: ხო=ლო მაშინ განრისხდა ლ~თი საქართველოსაზედა, და მოჰსწყდეს ლაშქ=არნი საქართველოსანი ოცი-ათასი კაცი, და ივლტოდა მეფე თეი=მურაზ იმერეთად. ხოლო ჰყვეს სპარსთა მეფედ ქართლისად საჯელით როსტომ ვინმე ფრიად მოხუცებული ძე ზაგრატოვანთავე მახმე=დიანი, რამეთუ მეფესა ქართლისასა სიმეონს პირველსა, რომელი ზემოვახსენეთ, ჰყვა ძმად უმრწემესი საჯელით დავით. ესე და=ვით წარვიდა სპარსთა მეფისა, და მახმედიან იქმნა, და

ცოლი, და შვილნი მისნი ყოველნივე დაშთეს ისპაანად
და ესე როსტომ მუნ იშვა ქალაქსა ისპაანს. და მეფედ
ჰყვეს ესე სპარსთა მემკვირდებობისა ძლით,
და ესე ვიდ-

რემე სიტყვა აქამდის:-

1-23 სტრ., 16r

სიტყვა მეთ-ოთხმეტე:

მეფისა როსტომის-თვს, და მეფისა ვახტანგ

მესამისა, და საქმეთა-თვს მაშინდელ=

თა:

მეფე უკვე ქართლისა იქმნა რა როსტომ, მისცნა ცი=

ხენი ტფილისისანი მეფესა სპარსთასა, და დარღვეულნი ქალაქთა —
ზღუდენი განაახლნა; და იმეფა ვითარ ოცდა-ოთხ წელიწად ოდენ, და
დიდსა სიბერესა მიიწია - ხოლო არა ჰყვა ძე, არცა ასული, და ეძიებდა რა=
თამცა ვინ ჰპოვოს ბაგრატოვანთაგანი შვილთაგან კონსტანტინე ქარ=
თველთა მეფისათა, და ჯეროვან იყო, რათა მათგან ვინმე დაიმკვიდროს —
ქართლი: ესრეთ უკვე ძიებასა შინა რა იყო როსტომ განიზრახა
უკვე მემკვიდრედ თვსა ყოფად ვახტანგის ბაგრატოვანისა. ვითარ უკვე
ბაგრატოვან იყო ვახტანგ, მეთერთმეტესა უკვე სიტყვასა შინა მოვიხსენეთ,
რა მეფე ქართველთა დავით ძე მეფისა კონსტანტინესი - ამას დავითი=
საცა ძმად მოგვიხსენებდეს საჯელით ბაგრატ, ამას ბაგრატს მისცა-
მეფემან დავით სამთავროდ, რომლისა სახელი არს მუხრანი, ხოლო
ამის ბაგრატის ძე იყო ირაკლი, და ძე ირაკლისი არჩილ, ძე არჩი=
ლისი ვახტანგ, ძე ვახტანგისი თეიმურას, და ძე თეიმურასისი ვა=
ხტანგ მესამე, რომელი იმე მკვიდრა მეფემან როსტომ; ხოლო მოკვდა
მეფე იგი როსტომ, და მეფე იქმნა ვახტანგ მესამე:

ამან დაიპყრა იმერეთიცა, ოდიში, გურია, ქართლი, კა=

ხეთი, ხოლო შირვანი ადრე წარსწყმიდეს კახთა მეფეთა, და შაქისი რო=
მელა აჯი-ჩალაბის სამთავრო, არღარა იგი

აქვნიდათ კახთა მეფეთა

1-25 სტრ., 16v

მიერთგან მოაოხრა რა შააბაზ სპარსთა მეფემან კახეთი: ხოლო

დასვა კახეთსა შინა მეფედ, მეფემან ვახტანგ, ძე თვსი პირმშო არ=
ჩილ - და თვთ მეფობდა, ქართლსა, და იმერეთსა ზედა; გარნა ვერ=
ღარა ეძლო დაპყრობად სამთავროსა ახალ ციხისასა; მით რამეთუ —
თურქთა ეპყრათ იგი:

ხოლო შემდგომად ჟამთა როსტომის მეფობისათა,

მეფე კახთა თეიმურაზს ვერღარა დაადგრა კახეთსა შინა; რამეთუ ფრიად
მოხუცებულ-იყო, და ძე უკვე მისი დავით მოკლულ-იყო ავაზაკთა=
გან ნადირობასა შინა, და ერთი ოდენ მხოლოდ მის წული ოდენ ჰყვა საჯელით
ირაკლი და დედითურთ წარგზავნა რუსეთად, წინაშე მეფისა ალექსი=

მიხაილიჩისა, და აღიზარდა რუსეთს შინა ყრმა იგი, რომელსა რუსნი უწოდებენ ნიკოლოსად;

ხოლო მეფე იგი ქართველთა ვახტანგ, ფრიად გონიერ-იყო, და მკნე, და ჰქმნა მეფობად ოცსა წელსა ბედნიერობით - და პირმშო ძე მისი წარვიდა კახეთით, რომელსა მეფე არჩილ, და დაიპყრა მეფობა იმერეთისა: და შემდგომად მოკვდა მეფე ვახტანგ, და იქმნა მეფედ ძე მისი გიორგი, და არჩილ წარვიდა რუსეთად, და მუნ აღესრულა ჟამსა პეტრე პირველისა იმპერატორობისასა, რომლისა მენიცა სამნი მოსწყდეს იმპერიასა შინა რუსეთისასა - და დაშთა ასული საჯელით დარია, რომელიცა მოკვდა ჟამსა ანნა ივანოვნას იმპერატორობისასა:

ხოლო ვჰსთქვათ ესეცა რამეთუ განუდგა მეფე იგი ქართველთა გიორგი ძე ვახტანგისი, მეფესა სპარსთასა, და მიუღო მეფობად ქართველთა გიორგის მეფემან სპარსთამან, და მისცა ირაკლის ძის-წულსა თეიმურაზ კახთა მეფისასა, აღზრდილსა 1-22 სტრ., 17r

რუსეთსა შინა, და ნიკოლოზ საჯელ დებულსა რუსთა მიერ, და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მესამე-მეტე:

მეფისა გიორგის-თვს ძისა ვახტანგ მესამისა,

რომელსა ეწოდა შაჰნავაზ, და საქ-

მეთათვს მაშინდელთა:

ხოლო ვითარ იხილა მეფემან ქართველთამან გიორგი, რამეთუ მოეღო მეფობა, წარვიდა წინაშე სპარსთა მეფისა, ხოლო იხილა რა სიქველე გიორგისა სპარსთა მეფემან, ჰყო სპასალარ, და მეფობაცა ქართლისა მისცა მას, და მეფესა ირაკლის მისცა მეფობად კახთა საკუთარი თვისი: ხოლო მოკვდა ირაკლიცა მეფე, და მეფეცა გიორგი მოიკლა, ბრძოლათა შინა ყანდაარს, და იქმნა სპარსრთა მეფისა-მიერ მეფედ ქართველთა ხოსრო, ძმის-წული მეფისა გიორგისი, და ძე ლეონისი, რომელსა სპასალარობაცა აქვნდა სპარსთა მეფისა: და მეფედ კახთა იქმნა — ძე კახთა მეფისა ირაკლისი დავით: ხოლო მეფეცა იგი ხოსრო მოიკლა ბრძოლათა შინა იგიცა ყანდაარს. დაშთა მცირე ძე, რომელი იგიცა მოკვდა, და ასული ერთი საჯელით ანნა, რომელიცა იმყოფების დღეს სამეუფოსა ქალაქსა მოსკოვს: ხოლო ერთი იგი მოკვდა მეფე იგი ქართველთა ხოსრო სპარსთა მეფისა-მიერ, მეფე იქმნა ქართველთა ზედა ძმა მისი იასე, მამა ჩემ უნდოძსა, და მოიყვანა მან ცოლი ასე კახთა მეფისა ასული ირაკლისი, და მეფისა კახთასა დავითისი დედად ჩემი. და შემდგომად რაოდენისამე წლისა, მეფე ვახტანგ მეოთხე სპარ-

1-24 სტრ., 17v

სთა მეფისა მიერ სპასალარ იქმნა, და მამასა ჩემსა მიუღო ქართველთა მეფობად, მეფემან სპარსთამან, და მისცა ძესა მეფისა

ვახტანგისა ბაქარს მეფობად: ხოლო კვალად შემდგომად
რაოდენისამე წლისა, მიუღო მეფობად ბაქარს, მეფემანვე
სპარსთამან, და მისცა მეფესა ვახტანგს მამასა ბაქარისსა:
ხოლო მოკვდა მეფე კახთა დავით, და მეფედ კახთა ჰყო
სპარსთა მეფემან მმა დავითისი - და ძე ირაკლი მეფისა კახთასა
კონსტანტინე: კდ შემდგომად ორისა წლისა, ანუ სამისა მიუღო
ქართველთა მეფობად ვახტანგს მეფემან სპარსთამან, და მისცა —
კახთა მეფესა კონსტანტინეს: ხოლო ვითარ იხილნა მრავალ ჯერ სი=
ცრუენი სპარსთა მეფისანი, მეფემან ვახტანგ, და თურქნიცა მოვიდეს
და დაიპყრეს საქართველოდ, წარვიდა იმპერიასა რუსთასა, ჟამსა სანა=
ტრელისა პეტრე პირველისასა - ყოვლითურთ მისით - და მუნ აღესრულა
ქალაქსა ასტრახანს. და ესე ვიდრემე სიტყვა აქამდის:

სიტყვა მეთ-ექვს-მეტე:

მეფისა-თჳს ვახტანგ მეოთხისა, და საქმეთა=

თჳს მაშინდელთა:

წარვიდა რა იმპერიად რუსეთად ვახტანგ მეოთხე, დაუტევა
მამად თჳსი ნაცვლად თჳსსა მეფე იასე, მამად ჩემი, ხოლო მაშინ იპ=
ყრობდეს ქართლს თურქნი, მოკვდა მამაცა ჩემი, და მოკლეს თურ=
ქთა მეფეცა კახთა კონსტანტინე, და კახთა მეფედ იქმნა თურქთა მიერ —
თეიმურაზ მეორე, ხოლო ჟამსა თეიმურაზის კახთა მეფობისასა თურ=
ქნი მეფობდეს ქართლსა ზედა ფაშა იგი ჯავახეთისა - რომელ არს ახალ=
ციხისა, და მერმე დაიპყრა რა ქართლი შაჰნადირ ხანნი სპარსთანი მე=
1-24 სტრ., 18r

ფობდეს ქართლსა ზედა შდ რაოდენთამე წელთა მისცა მეფობად
ქართლისა შაჰნადირ, მეფესა კახთასა თეიმურაზ მეორესა, და მე=
ფობად კახეთისა ძესა თეიმურაზისსა ირაკლი მეორესა - ხოლო იც=
ხო მეფემან თეიმურაზ ჩემ უღირსისაგან:

ვიტყოდეთ ამასცა ვითარმედ დღეს რადვეცა არს ქართ=
ლისა პროვინცია უპყრიეს მეფესა ქართლისასა, უკეთუ არა აღოხ
რებულ-იყო გარნა ქვეყანა იგი ახალ-ციხისა, რომელ არს ჯავახეთი,
შემდგომად მეფისა ქართველთასა ლუარსაბ დიდისა, უპყრიეს
თურქთა - და არს მუნ ფაშად პირველი იგი მათი ათაბაგი - რო=
მელიცა განაწესა მთავრად, მეფემან თამარ ყოვლისა საქართვე=
ლოდსამან - ხოლო მთავარი იგი ჯავახეთისა, თურქთა დაპყრო=
ბადმდე, ჰმონებდა მეფესა ქართველთასა; ხოლო პროვინცია კახე=
თისა, მესამე უკვე ნაწილი არღარა არს დღეს ჳელის ქვეშე კახთა
მეფისა; რამეთუ შირვანი ადრიდგან მიეღო, და შაქისი ჟამთა=
გან შაჰაბაზის მოღბრებისა - ხოლო შაქისისა ნაწილი არს
ქარიცა, რომლისა-მიერ აღოხრებულ იქმნა კახეთი, ახალთა ჟამთა
შინა; გარნა რადვეცა აქვს დღეს კახთა მეფესა, შენ-არიან ყოველ
ნივე:

ვჳსთქვათ კვალად ესეცა, ვითარმედ დედა ირაკლი მე=
ორისა, რომელი არს დღეს მეფედ კახთა, ასული იყო მეფისა
ქართველთასა ვახტანგ მეოთხისა და მეფისა ბაქარისა:

“ხოლო მეუფესა მას საუკუნეთასა უბრწუნელსა, უხილავსა, მხოლოსა ბრძენსა და მათსა პატივი, და დიდება უკუნითი უკუნისა-მ-დ-ე ამინ:

∴